

Miljöutskottet

Statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse

Till jord- och skogsbruksutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets landsbygdspolitiska redogörelse (SRR 12/2025 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för utlåtande till jord- och skogsbruksutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Sami Tantarimäki, jord- och skogsbruksministeriet
- ledande expert Mika Ristimäki, miljöministeriet
- forskningsprofessor Hilka Vihinen, Naturresursinstitutet
- direktör Simo Tiainen, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- utvecklingschef Johanna Niilivuo, Finlands Byar rf
- ordförande Hanna Halmeenpää, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finlands Naturpanel
- Helsingfors universitet, Ruralia-institutet
- Den finländska vetenskapspanelen för skogsbioekonomi
- Forststyrelsen
- Finlands miljöcentral
- Finlands Kommunförbund
- Skogsindustrin rf
- Finlands Egnahemsförbund rf
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf.

Inget yttrande av

- WWF Finland.

Utlåtande MiUU 19/2026 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt om redogörelsen

Den tredje landsbygdspolitiska redogörelsen innehåller en vision fram till 2040: ”Våra landsbygder i utveckling – i centrum för skapande av en trygg, hoppfull och hållbart livskraftig framtid samt för politiska lösningar”. Visionen är avsedd att bli ett underlag för de beslut som fattas under många valperioder framåt. Målet fram till 2040 är att Finlands landsbygd är digitalt och fysiskt tillgänglig, förnyar ekonomin och är hållbart livskraftig, kreativ gällande tjänster och har framtidstro. Människor, sammanslutningar, kultur och entreprenörskap på landsbygden värdesätts. Det landsbygdspolitiska systemet, samhällelig kunskap om landsbygden, landsbygdssäkring och den politik och smidiga förvaltning som utgår från detta stärker handlingskraften på landsbygden.

Finlands regionala och samhälleliga struktur har fortfarande stark karaktär av landsbygd. Omkring 95 procent av landets yta är landsbygd, där en dryg fjärdedel av befolkningen bor permanent och över hälften av finländarna deltid. Omkring 40 procent av företagen och primärproduktionen finns på landsbygden. Landsbygden omfattar glesbygd, byar och tätorter, kommuner och städer, produktionsområden samt betydande natur- och kulturmiljöer. Många nationella mål, såsom försörjningstrygghet, livsmedels- och energiförsörjning, är beroende av företagsverksamheten på landsbygden. Klimat- och miljöpolitikens effektivitet, acceptans och genomförande är kopplade till landsbygdens livskraft, landsbygdens befolkning och lokalt baserad verksamhet. Klimatförändringarna påverkar särskilt landsbygdens produktionsverksamhet och infrastruktur. För att hantera dessa effekter krävs förberedelser på lokal nivå. Att hålla landsbygden bebodd och ha en geografiskt spridd produktion är också viktigt för försvaret och försörjningstryggheten. Nedan går utskottet in på de val och antaganden som ligger bakom den landsbygdspolitiska redogörelsen och redogörelsens omfattning, med fokus på utskottets eget fackområde.

Utgångspunkter för landsbygdspolitiken

Enligt redogörelsen är landsbygdspolitiken en del av regionutvecklingshelheten. Den fungerar parallellt med stadspolitiken och skärgårdspolitiken. Den landsbygdspolitiska redogörelsen är kopplad till de nationella målen för regionutveckling på flera nivåer, i synnerhet när det gäller att stärka livskraften, försörjningsberedskapen och hållbarhetsomställningen i landsbygdsområdena. Hörnstenarna för landsbygdens livskraft utgörs av befolkningen, de lokala samhällena, företagen och deras verksamhetsförutsättningar. Ambitionen har varit att genom många olika slags region- och landsbygdspolitiska åtgärder ge samhällena och företagen fortsatta förutsättningar att fungera och bedriva verksamhet.

Under utskottets sakkunnigutfrågning har det lyfts fram att man under de senaste årtiondena inom landsbygdspolitiken i alltför hög grad har förlitat sig på program- och projektbaserad landsbygdsutveckling. För att genomföra landsbygdspolitiken behövs ett nytt, sektorsövergripande arbetssätt där åtgärderna inom olika förvaltningsområden och sektorer nationellt sammanställs genom gemensamma mål. Utskottet anser att kritiken är berättigad, men påpekar samtidigt att finansieringen av både regionutveckling och landsbygdspolitik i stor

Utlåtande MiUU 19/2026 rd

utsträckning kanaliseras via olika EU-program med samfinansiering. Målen och projektförfinansieringsreglerna skiljer sig åt mellan de olika programmen. Deras tidsram är kopplad till EU:s fleråriga budgetram, som inte följer den nationella politiska planeringen och styrningen som bygger på regeringsperioder. Landsbygdspolitiska val är därför inte enbart beroende av nationella beslut.

Utskottet har också erfarit hur en ekologiskt och socio-kulturellt hållbar samhällsstruktur med försörjningstrygghet kan se ut efter att den fossila ekonomin avvecklats. Råvaror för livsmedel, bioekonomi, förnybar energi och omställning till ren energi produceras till stor del på landsbygden. Lösningen på problemet med den ojämna fördelningen av resurser och mervärde mellan städer och landsbygd är enligt de sakkunniga att man upphör med motsättningstänkandet. I landsbygdspolitiken bör fokus framöver inte läggas på landsbygden och städerna, utan på landsbygdens städer och städernas landsbygd. En decentraliserad bearbetning och produktion samt konsumtionsvärdekedjor med multiplikatoreffekter ger livskraft åt företagsverksamheten på landsbygden. Enligt yttrandena kommer detta att öka tillgången på arbetstillfällen på landsbygden, öka befolkningen i landsbygdskommunerna och göra det möjligt att uppnå en mer balanserad befolkningsstruktur och tillhandahålla jämlika tjänster i tätorter på landsbygden utanför de urbana centrumerna. Utskottet anser att detta är ett intressant nytänk som också är tvärssektoriellt i sann bemärkelse.

Vid utfrågningen av sakkunniga ifrågasattes antagandet att befolkningen kommer att koncentreras till städerna i enlighet med den nuvarande trenden, som har pågått länge under den fossila ekonomins era. Hållbarhets- och försörjningstrygghetsaspekterna utmanar denna utveckling. Utskottet instämmer i den uppfattning som framförs i yttrandena om att de beslut som fattas utifrån redogörelsen bör kompletteras med ett mer övergripande perspektiv på den ekologiska hållbarheten. Den mänskliga ekologin bör tas med i beräkningen. Boende på landsbygden är ett hållbart alternativ till boende i städer. Maten produceras på landsbygden. Under rådande omständigheter och i avsaknad av genomförbara alternativ är det inte motiverat att överge den åker- och trädgårdsbaserade livsmedelsproduktionen. Klimatförändringen flyttar de gynnsamma förhållandena för livsmedelsproduktion norrut. Husdjursproduktion som bygger på gräsodling har stor betydelse för livsmedelsförsörjningen. När den fossila ekonomin avvecklas blir det nödvändigt att återgå till en ekosystembaserad handlingsmodell. Det innebär att en hållbar bioekonomi blir en stöttepelare. Enligt utskottets uppfattning innebär detta en resurssmart bioekonomi inom de planetära gränserna.

I redogörelsen betonas behovet av platsbaserade lösningar som är anpassade till olika områden. I landsbygdsområden är vardagen, boendet, mobiliteten och tillgången till tjänster oundvikligen annorlunda än i en tätare stadsmiljö. I jämförelse med städerna spelar det civila samhället en ytterst viktig roll på landsbygden. Att identifiera och ta hänsyn till skillnaderna mellan städer och landsbygd i styrningen av markanvändning, byggande och bostadspolitik samt i styrningen av miljö- och klimatmål är avgörande för styrningens effektivitet. Utskottet anser att det är viktigt att identifiera skillnaderna mellan stads- och landsbygdsområden. Samtidigt anser utskottet att det är nödvändigt att genomförandet av redogörelsen syftar till en övergripande landsbygdspolitik. Det betyder att det inte längre görs någon strikt åtskillnad mellan landsbygd och stad. Styrnings- och stödåtgärderna kompletterar varandra utifrån behoven i de geografiska områden som utgörs av landsbygds- och stadsområden. Den här ändringen i synsättet innebär en verkligt tvärssektoriell,

Utlåtande MiUU 19/2026 rd

evidensbaserad och lokalt förankrad politik. Utskottet hoppas att jord- och skogsbruksutskottet också behandlar det här perspektivet.

Behovet av landsbygdssäkring identifierades redan i redogörelsen år 2009. Sedan den redogörelsen har införandet av landsbygdssäkring gått framåt, men i de yttranden som utskottet har fått framhålls det att landsbygdssäkring behöver användas systematiskt och i större utsträckning vid beredningen av politiska åtgärder. Särskilt vid utvärderingen av politiska åtgärder bör hänsyn tas till konsekvenserna för barn och ungdomar på landsbygden. Dessa aspekter är viktiga och välkomna, menar utskottet.

Sammanfattningsvis ger den landsbygdspolitiska redogörelsen en möjlighet att övergripande granska landsbygdens betydelse som människors bostadsort, producent av samhällets centrala råvaror och tjänster samt som plattform för vård av kulturarvet och den biologiska mångfalden. Beskrivningen av nuläget på landsbygden innehåller en oroväckande bild av flera utmanande utvecklingstendenser som inverkar samtidigt, men den innehåller också bra information om de möjligheter som landsbygden erbjuder. Enligt redogörelsen finns det framtidsmöjligheter inom kunskapsekonomi, livsmedels- och skogsbioekonomi, gruv- och mineralsektorn, cirkulär ekonomi, produktion av ren energi och nya anknyttande värdekedjor samt restaurering. Utskottet lägger vikt vid potentialen av en hållbar ekonomi och resurssmarta lösningar på landsbygden. Nyttjandet av potentialen är nära kopplat till landsbygdens förmåga att upprätthålla grundläggande förutsättningar för boende, arbete och företagande. Här går utskottet närmare in på landsbygdens samhälleliga betydelse, läget i bostadsbeståndet och på bostadsmarknaden samt landsbygdens fysiska och digitala tillgänglighet.

Landsbygden skapar välfärd

Besluten om ägande, markanvändning och utnyttjande av naturresurser fattas enligt redogörelsen allt oftare långt från landsbygden, vilket försämrar det lokala inflytandet, delaktigheten och acceptansen och leder till sämre träffsäkerhet i besluten. Missnöjets geografi och det faktum att förtroendet för offentliga institutioner generellt är lägre på landsbygden är inte isolerade fenomen, utan återspeglar hur landsbygdens perspektiv har identifierats och vägts in i planeringen, genomförandet och uppföljningen av samhällsbeslut. Missnöjets geografi avser en upplevelse av orättvisa i områden där invånarna känner att deras region har glömts bort av samhället och politiken. Visionen fram till 2040 är att sätta landsbygden i centrum för de politiska åtgärderna. Det är ett motiverat mål. Landsbygden har ett värde i sig. Dessutom bidrar landsbygden till välfärden i form av miljö, naturresurser, produkter och tjänster. Utskottet instämmer i den åsikt som framfördes vid sakkunnigutfrågningen, nämligen att de fördelar och eventuella nackdelar som uppstår vid användningen av naturresurser på landsbygden ska fördelas på ett socialt och regionalt rättvist sätt.

Livsmedelsproduktionens betydelse för landsbygdens livskraft kommer att förbli central även i framtiden. Det finns ett nära beroendeförhållande mellan dem. Utöver livsmedelsproduktion ger jordbruket lösningar för energiproduktion, återvinning av näringsämnen och kolbindning samt bidrar till bevarandet av värdefulla kulturlandskap och biologisk mångfald. I detta sammanhang framhåller utskottet vikten av att genom bete bevara vårdbiotoper som är livsviktiga för den biologiska mångfalden. Utskottet har behandlat betydelsen och skötseln av vårdbiotoper vid flera

Utlåtande MiUU 19/2026 rd

tillfällena och utrett saken grundligt på eget initiativ (MiUU 15/2025 rd — EÄ 29/2025 rd). I utlåtandet behandlar utskottet utmaningarna med att genomföra betet. Möjligheterna att genomföra bete kan också påverkas av stora rovdjur. Betydelsen av naturvälfärden, som möjliggörs av landsbygden, lyfts fram i redogörelsen men behandlas relativt kortfattat. Landsbygdsturism och naturturism som bygger på rekreation i naturen kan vara viktiga livskraftsfaktorer, särskilt i östra och norra Finland. Jakt, fiske, insamling av naturprodukter och friluftsliv är en väsentlig del av den finländska kulturen och förhållandet till naturen. Nationalparkerna är en viktig del av den lokala ekonomin. De besöksställen som förvaltas av Forststyrelsens naturtjänster har upplevts spela en viktig roll för naturturismen och de ligger ofta i områden där det inte finns så många andra offentliga tjänster.

Skogsbruket och skogsindustrin är viktiga livskraftsfaktorer för landsbygden. De har också stor betydelse för samhällsekonomin och försörjningsberedskapen samt för genomförandet av den hållbarhetsomställning som utfasningen av den fossila ekonomin innebär. Med tanke på detta ges skogsbruket och skogsindustrin ganska lite uppmärksamhet i redogörelsen. I de yttranden som utskottet har fått har det framförts att cirka 90 procent av skogsindustrins råvaror kommer från finländska skogar. Skogsindustrins produkter har ett exceptionellt högt inhemskt mervärde, över 70 procent av exportens bruttovärde. För Finland är exportinkomsterna från dessa produkter viktigare än i något annat europeiskt land. Rotprisintäkter utgör en viktig inkomstkälla för många på landsbygden, och den ekonomiska effekten av skogsvård och virkesdrivning är främst koncentrerad till landsbygdsområden. Industrins leveranskedja sysselsätter arbetskraft lokalt i hela landet, vilket gör det möjligt att leva och arbeta även i glesbygden. Förutom den direkta sysselsättningseffekten skapar skogsindustrins värdekedja indirekt ytterligare arbetstillfällen och försörjningsmöjligheter.

Utskottet instämmer i redogörelsens syn på landsbygdens roll som möjliggörare av förnybar energiproduktion. Landsbygden spelar en viktig roll för en geografiskt och tekniskt diversifierad energiproduktion. I likhet med redogörelsen framhåller utskottet biogasproduktionens potential och tillväxtpotentialer. Biogas är flexibel, förnybar inhemsk energi, vars produktion främjar klimatmålen, återvinningen av näringsämnen, vattenskyddet samt den lokala och regionala ekonomin. Biogasproduktionen är dock fortfarande liten i Finland. Den nuvarande produktionen är mindre än en terawattimme per år. Den teknisk-ekonomiska potentialen är upp till 10–11 terawattimmar. Utskottet ställer sig bakom redogörelsens rekommendation om att möjliggöra lokala, skalbara modeller för cirkulär ekonomi och decentraliserade energigemenskaper för att stödja förnyelsen av landsbygdens ekonomiska strukturer, hållbar utveckling och försörjningsberedskap. Detta kan främjas genom att stödja investeringar i förnybar decentraliserad energiproduktion, såsom biogas, solenergi och energilagring som en del av symbioserna mellan jordbruk och livsmedelsproduktion och decentraliserade energigemenskaper.

Redogörelsen behandlar den tredubbla miljökrisen ur landsbygdens synvinkel. Med tredubbel kris avses i detta sammanhang den ekologiska kris som beror på klimatförändringen, förlusten av biologisk mångfald och försämringen av markens och vattnets kvalitet, vilket utmanar särskilt landsbygdens funktionsförmåga och hållbarheten hos ekosystemtjänsterna. I redogörelsen läggs fokus främst på de nuvarande programmen och åtgärderna (t.ex. Helmiprogrammet). I de yttranden som utskottet har mottagit betonas att landsbygden har stor potential för lösningar på

Utlåtande MiUU 19/2026 rd

den tredubbla krisen. För att utnyttja denna potential krävs dock en konsekvent politik och rättvisa processer som identifierar landsbygdens aktörer och miljöer. Enligt landsbygdsbarometern upplever dock mer än 70 procent av befolkningen att klimatåtgärderna inte behandlar landsbygden och städerna jämlikt och att de försvårar mobiliteten på landsbygden. Landsbygdsbefolkningen är oroad över klimatförändringen, men ännu mer oroar man sig för sin egen ork, hälsa, den osäkra framtiden och samhällsklimatet. Utskottet lägger vikt vid modellerna för en hållbar bioekonomi, återvinning av näringsämnen och skötsel av vårdbiotoper som exempel på lösningar som på ett framgångsrikt sätt förenar klimatåtgärder, förebyggande av förlust av biologisk mångfald och hållbar användning av naturresurser samt näringslivets behov. Restaureringen av naturen skapar också ofta sysselsättning på landsbygden, och till exempel frigörandet av strömmande vattendrag ökar landsbygdens attraktionskraft.

Landsbygden som boendemiljö

Landsbygden som boendemiljö är i förändring. Denna strukturomvandling fördjupas av att värdet på bostäder sjunker. Bostäder är en viktig typ av nationalförmögenhet och utgör också den mest värdefulla egendomen hos invånarna. Enligt den landsbygdspolitiska redogörelsen har bostadspriserna sjunkit i många tätorter på landsbygden. Det är låg efterfrågan på bostäder och det finns ett överskott på bostäder. Bostäderna har lågt värde som säkerhet för lån. Bostadsbeståndet åldras eftersom det byggs få nya bostäder och renoveringar uteblir. Kostnaderna för totalrenovering är ofta högre än bostadens marknadsvärde, och ett lågt värde som säkerhet påverkar tillgången till finansiering. Denna utveckling gäller bostadsbeståndet i tätorter på landsbygden och boendet på landsbygden i stort. Samtidigt blir landsbygdsbefolkningen allt äldre och ensamboende blir allt vanligare även på landsbygden. Samtidigt behövs bostäder som är tillgängliga i takt med att invånarna blir äldre. Detta leder till en situation där bostadsbeståndet och invånarnas behov inte matchar varandra.

Sakkunniga har pekat på följderna av den demografiska förändringen. I största delen av Finland minskar befolkningen. Det blir vanligare att bostäder inte används fullt ut eller står tomma. Det leder till att samhällsfunktionerna blir mindre hållbara och att infrastrukturen underutnyttjas. Landsbygden är typiskt sett småhusdominerad. Uppskattningsvis en tredjedel av Finlands 90 000 bostadsaktiebolag ligger i områden där den låga prisnivån på fastigheter medför utmaningar när det gäller att genomföra renoveringar. Även nödvändiga reparationer av kommunala byggnader uteblir. Detta understryker vikten av att planera fastighetsunderhållet och i förväg förbereda sig för finansieringsbehov.

Det är betydligt vanligare med ägarbostäder i landsbygdsområdena än i städerna. Allmänt taget bor man i ägarbostäder och småhus, och en del av dem har redan gjorts om till en andra bostad, tredje bostad eller fritidsbostad. Marknaden för hyresbostäder har inte utvecklats under hela 2000-talet. Den största utmaningen på landsbygden är enfamiljshus och radhus i områden med svag befolkningsutveckling och ekonomisk utveckling. I den byggda miljön på landsbygden blir det allt fler tomma, ödelagda byggnader som man inte har råd att riva. Bakgrunden är att en del av bostadsbeståndet inte är ekonomiskt motiverat att reparera i takt med att tekniken föråldras under de kommande åren. Bostäder måste rivas för att de inte ska stå tomma. Enligt redogörelsen anpassar sig bostadsbeståndet också efter ny efterfrågan. I tätorter med allt glesare befolkningsunderlag betonas en anpassning till allt fler tomma bostäder, underutnyttjande av

Utlåtande MiUU 19/2026 rd

bostäder och säsongsbetonad användning av bostäder. Det är uppenbart att många enfamiljshus som är avsedda för permanent boende kan komma att användas som fritidshus eller andra eller tredje bostad. Korttidsuthyrning kommer att få allt större betydelse.

Allt detta betyder att det krävs riktade lösningar på problemet med landsbygdens allt äldre bostadsbestånd med tillhörande renoveringsbehov. I de yttranden som utskottet har fått har det framförts att de konkreta bostadspolitiska åtgärderna fortfarande främst är inriktade på urbana lösningar. Men det är lika viktigt att säkerställa att boendet är överkomligt, säkert och hälsosamt i områden där marknaden inte fungerar. I dessa områden sätter de låga säkerhetsvärdena stopp för nödvändiga totalrenoveringar och energieffektivitetsrenoveringar. Byggnadsbeståndet måste utvecklas och förvaltas på ett planerat sätt. Det innebär också att rivning ska användas som en sista utväg och att rivna byggnadsdelar och rivningsmaterial kan återanvändas. Utskottet noterar att det enligt redogörelsen är viktigt att i fråga om byggnadsbeståndet främja långsiktiga strategiska åtgärder för renovering och utnyttjande av rivningsunderstöd i bostadspolitiken för att främja ansvarsfull rivning samt, i fråga om höghus som töms, en kontrollerad nedläggning av bostadsaktiebolag (s. 117).

Vid behandlingen av den kulturpolitiska redogörelsen (MiUU 2/2025 rd — SRR 8/2024 rd) såg utskottet det som viktigt med tanke på den hållbara utvecklingen att det befintliga byggnadsbeståndet förblir i bruk och att också samhället ser till att bevara det värdefulla byggnadsbeståndet. Som det konstateras i den landsbygdspolitiska redogörelsen finns det på landsbygden ett stort antal byggnader som är en del av Finlands kulturarv. Det kan till exempel vara gamla gårdar, herrgårdar, skolor och kyrkor. De har också ett större värde med tanke på den lokala och regionala identiteten, bylandskapen, turismen och företagandet. Att bevara och nyttja dem kan stödja den lokala och regionala livskraften. Samtidigt kräver det resurser och planerad skötsel. I den landsbygdspolitiska redogörelsen föreslås dock inga åtgärder för att skydda kulturarvet eller bevara den byggda kulturmiljön. Men det läggs fast att det lokala kulturarvet stärker landsbygdens dragningskraft och hållkraft. Kulturarvet skapar rötter och stärker det lokala. Utskottet lyfter fram den nationella och lokala betydelsen av att bevara kulturarvet.

Utskottet lyfter fram de möjligheter som boende på flera orter innebär när det gäller bevarad livskraft på landsbygden. Fritidsbosättning innebär att lokala tjänster och infrastruktur används. Att bo på flera orter är ett bestående och betydelsefullt inslag i den finländska kulturen. Möjligheten att arbeta på distans, som har blivit vanligare under 2020-talet, kommer att ytterligare stärka denna utveckling. Landsbygden är attraktiv som boendemiljö och intresset minskar inte, särskilt inte bland unga. Redogörelsen lyfter fram rätten att stanna kvar i sin hembygd (Right to Stay) enligt principen för sammanhållningspolitiken och den regionala utvecklingen under EU:s kommande finansieringsperiod. Utskottet anser att det är viktigt att konkreta lösningar för att fullfölja denna princip hittas genom att stärka multilokaliteten och möjliggöra boende på landsbygden.

Tillgänglighet till tjänster

Tillgång till tjänster, trafikförbindelser och datakommunikation är viktiga för att landsbygden ska förbli en attraktiv boendemiljö. Sakkunniga menar att de här är de viktigaste faktorerna när personer som vill flytta ut på landet bedömer sina möjligheter att faktiskt göra det. Förändringar i

Utlåtande MiUU 19/2026 rd

servicenätet, distansering av fysiska serviceställen, digitalisering av servicen samt infrastrukturens skick och funktion har direkta konsekvenser för möjligheterna för invånarna på landsbygden att använda service, sköta sina ärenden och upprätthålla sin funktionsförmåga och sina sociala relationer, står det i redogörelsen. Verksamhetsförutsättningarna för företagare påverkas också, liksom utvecklingen av näringar i vidare bemärkelse. Utskottet instämmer i detta.

I redogörelsen presenteras olika metoder som kan tillämpas för att bevara och utveckla servicenätet. Lösningarna beskrivs under rekommendation 10: Möjliggör bebolighet på landsbygden genom att förbättra tillgången till basservice och säkerställ att människor och sammanslutningar blir hörda och deltar i välfärdsområdena. Ett sätt är att göra en samlad och förvaltningsövergripande analys av servicenätet. I analysen identifieras de geografiska dimensionerna samt i synnerhet fenomen som gäller transport- och energifattigdom och digital marginalisering i landsbygdsområdena, befolkningens åldrande, en ständigt lägre socioekonomisk ställning samt minoritetsspråk. Med hjälp av resultaten möjliggörs lösningar och försök som lämpar sig för landsbygdsområden. Bland åtgärderna under rekommendation 14 finns att trygga och utvidga stödet för bybutiker genom att samtidigt identifiera klimatmålen och behovet av beredskap. Utskottet lyfter också fram tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna i tillhandahållandet av tjänster. Tjänster på det egna modersmålet måste fortsatt tillförsäkras invånarna på den svenskspråkiga landsbygden, och en bevarad finlandssvensk kultur är en viktig del av en levande och mångskiftande landsbygd.

Ett mål som anges i redogörelsen är att fastställa förutsättningar för hållbar rörlighet, transport och logistik i landsbygdsområden (rekommendation 2). Ett välfungerande transportsystem är en av de viktigaste grundpelarna för hushållens, företagens och landsbygdsområdenas livskraft. De långa avstånden på landsbygden, vägarnas skick, de begränsade kollektivtrafikförbindelserna och behovet av privatbilism utgör en utmaning när det gäller att skapa ett hållbart transportsystem. Sakkunniga har påpekat att man till exempel i Sverige planerar att minska transportfattigdomen med hjälp av en social klimafond. Sverige har identifierat just landsbygdsområden som områden som lider av transportfattigdom och som behöver riktade åtgärder. I redogörelsen föreslås, i samband med rekommendation 2, att planen för användningen av den sociala klimafonden ska ta hänsyn till transportfattigdomen, särskilt på landsbygden. Utskottet anser det viktigt att man med tillgängliga medel försöker påverka landsbygdens tillgänglighet och dragningskraft.

I de yttranden som utskottet har fått in efterlyses konkreta sätt att förbättra vägarnas skick. Det finns mer än 50 000 kilometer lågtrafikerade vägar som inte kan underhållas med nuvarande finansiering. De närmaste åren kommer dessa vägar att bli en utmaning, men utöver dem framför allt broar, där reparationsbehoven ökar för varje år. Konsekvenserna av vägarnas dåliga skick accentueras i områden där andelen lågtrafikerade vägar är stor, såsom i östra Finland. Utskottet betonar att ett tillräckligt bra vägnät är en förutsättning för att befolkningen och företagen på landsbygden ska kunna bedriva verksamhet och uträtta ärenden, för naturvälfärdstjänsterna på landsbygden och för fritidsboendet. Det är också en samhällsekonomiskt relevant fråga. Ett tillräckligt bra vägnät möjliggör bland annat skogsbruk och nödvändiga virkesleveranser inom den skogliga bioekonomin året runt. Vägnätet på landsbygden, inklusive de enskilda vägarna, är också viktigt ur säkerhets- och försvarssynpunkt samt för att skogsbränder ska kunna släckas snabbt.

Utlåtande MiUU 19/2026 rd

Ett mål enligt redogörelsen är att säkerställa jämlikhet mellan medborgarna och regional jämlikhet för att nå digitaliseringsmålen (rekommendation 1). I de yttranden som utskottet har mottagit lyfts frågan om fungerande mobilnät fram. Mobilnäten påverkar direkt utbudet av tjänster och möjligheterna att utträta ärenden. I Finland fungerar mobilnäten med 2G-, 4G- och 5G-teknik. Nedläggningen av 3G-nätet innan det fanns tillräckliga alternativ visar sig som sämre dataförbindelser och stora skuggområden. Detta försvårar all verksamhet i glesbygden. Bristerna i mobiltäckningen i glesbygden behandlas ändå beklagligt kortfattat i redogörelsen. Utskottet anser att även dessa problem bör åtgärdas i samband med genomförandet av redogörelsen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottet föreslår

att jord- och skogsbruksutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 27.5.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jenni Pitko gröna
vice ordförande Pinja Perholehto sd
medlem Pauli Aalto-Setälä saml (delvis)
medlem Marko Asell sd
medlem Petri Huru saf
medlem Vesa Kallio cent
medlem Mai Kivelä vänst
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Karoliina Partanen saml
medlem Jorma Piisinen saf
medlem Merja Rasinkangas saf
medlem Tere Sammallahti saml
medlem Sara Seppänen saf.

Sekreterare var

utskottsråd Susanna Paakkola.